

BUITEN

22^E JAARGANG N^O. 41

ZATERDAG 13 OCTOBER 1928

Foto C. Steenbergh

IN OUD-MIDDELBURG. LINKS DE VOORMALIGE KAPEL VAN HET
CELLEBROERSKLOOSTER

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

ONDER HET ZAND BEDOLVEN, DOOR HOLMAN DAY (6)	BLZ. 482
KAMENIER, DOOR Mr. C. BAKE	BLZ. 483
OUDE-MIDDELBURG (GEÏLLUSTREERD), DOOR Mr. A. LOOSJES	BLZ. 481, 484—487
OUDE HISTORIE, DOOR ADA WEIJS	BLZ. 486
HIPPISCH BABYLON (MET ILLUSTRATIES VAN A. M. LUIJT), DOOR „COPAIN”	BLZ. 488—491
DE DERDE VERGISSING, DOOR TON RUYGROK	BLZ. 491
IN HET RIJK DER STILTE, HET RINGWAAK HERT, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (4)	BLZ. 492
HET GRAND CANYON NATUURMONUMENT, STAAT ARIZONA U.S.A. (ILLUSTRATIE)	BLZ. 492

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Voor onze Spes Patriae

In de rubriek „Voor onze Spes Patriae” (pag. vi der advertentiepagina's) vinden de kinderen verhalen en raadsels. Harmsen van Beek teekende voor ons de Avonturen van Pietje Plum, welke eveneens in de advertentiepagina's worden opgenomen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

ONDER HET ZAND BEDOLVEN

6)

DOOR HOLMAN DAY

H IJ vloekte tegen me, maar zoo had ik het niet bedoeld.

„Als u er heen gingt”, zei ik, „met een groote expeditie en van plan waart kofferdammen te bouwen en zooover en de zaak wetenschappelyk aan te pakken, zou ik mij gewoon als duiker verhuren. Maar zooals 't nu staat, breng ik niet alleen een duikerpak in. Ik moet het heele duikerwerk alleen doen; ik breng mijn ervaring en mijn bekwaamheid in, ik stel mijn leven zelf in de waagschaal, want voor zoover ik uit uw woorden kan opmaken, zal ik zelf moeten zien gewaar te worden, hoe ik dat goud kan vinden en als ik 't gevonden heb, hoe ik 't naar boven krijg. Ik moet een derde van de netto opbrengst hebben, als alle kosten betaald zijn en dat moet contractueel zijn vastgelegd, voor ik vertrek”.

Misschien had ik Peart niet zoo hard aangepakt, maar ik had geen lust voor Keedy Tick de kastanjes uit het vuur te halen. Ik stelde ze voor het met een anderen duiker te bepraten, maar om de een of andere reden hadden ze daar geen lust in. Tick verzette zich een half uur lang — en ten slotte gaf hij toe. Tijdens het gesprek liep kapitein Peart met de handen op zijn rug de kajuit op en neer. Uit zijn houding maakte ik op, dat hij de heele zaak min of meer als een droom beschouwde en bevreesd was te ontwaken, uit angst, dat hij dan zijn moed en interesse zou verliezen.

„Het heeft een goede zijde — je zult harder werken, als je er belang bij hebt”, zei Tick ten slotte.

Zooals de meeste schelmen en luiaards — altijd bang, dat een ander niet hard genoeg zal werken.

Eerlijk gezegd had ik niet veel hoop op het resultaat dezer expeditie, want als de oude Ike waarheid gesproken had in zake de mislukking der andere duikers, moesten er toch zekere bijzondere moeilijkheden zijn. Tick was er fel op, want

hij wist niet genoeg van dit soort werk om het te begrijpen; en wat kapitein Peart betreft, sinds hij de *Zizania* gewonnen had, was hij voor ieder plan te vinden, al was 't geweest om vleugels aan de boot te bouwen en er mee naar de maan te reizen. Het leven was voor hem een wakende droom geworden.

Met de uitrusting bemoeide ik mij niet, behalve, dat ik een lijst samenstelde van de dingen, die ik bij mijn werk zou noodlijst samenstelde van de dingen, die ik bij mijn werk zou noodlijst hebben. Tick en Peart leenden geld op onderpand van de boot. Tick scheen zoo zeker van het goud, dat hij zelfs niet de moeite nam mij te vragen of ik wel in staat was mijn deel bij te dragen, als er eens niets van de onderneming te recht kwam. Zoo waren wij al spoedig met onze voorbereidselen gereed en staken in zee, langs Point Lobos en zoo langs de kust.

Ofschoon ik niet veel verstand had van stoombooten, zag ik toch wel, dat de *Zizania* niet veel zaaks was. Ze was een breedgebouwde zee-boot, die de golven beukte met haar verbogen schepraderen, terwijl haar gelapte ketels zuchtten en haar ribben kraakten.

Zooals de meeste booten van dat model was er veel ruimte voor de brug en hier lagen vier veertig voet lange lichters. Daarbij een massa ankers — roestige dingen, die kapitein Peart tweedehands gekocht had. De *Zizania* was uit haar aard al langzaam en al dat gewicht vooruit, maakte een slak van haar. Overal lagen touwen en kettingen — touwen, zwart van ouderdom en ijzer, waar het roest af viel. Kapitein Peart had de werven afgezocht naar koopjes. Zelfs de mannen, die hij dien ochtend had aangenomen, leken wel op een rommelveiling gekocht.

„Het is een schaakbord-bemanning”, vertelde hij mij, toen ze aan boord kwamen. „Half zwart en half wit. Dat is de eenige manier om een bemanning te vormen, als je een lange reis gaat ondernemen. Zorg, dat de zwarten woest zijn op de blanken en omgekeerd en je hebt, als er moeilijkheden komen, altijd de helft van de bemanning op je hand. Bij zoo een troepje loop je nooit gevaar van muiterij. Nummer-één Jones heeft de wacht bij de blanken; Nummer-twee Jones bij de negers; en zoodra we goed onderweg zijn, moeten ze zorgen, dat beide partijen ruzie krijgen en ze zoo lang laten vechten, dat ze nooit meer vrede sluiten. Dan neutraliseeren ze elkaar voor de rest van de reis”.

Dat soort van diplomatie was nieuw voor me en ik zag het resultaat met belangstelling tegemoet. Bovendien vertelde de kapitein mij, dat hij op me rekende om met hem en de stuurman een eind aan het gevecht te maken, als de tijd daartoe gekomen was.

„De zaak is, dat ik beide partijen woedend wil hebben, terwijl geen van beiden het onderspit heeft gedolven”, zei kapitein Peart. „Het is als koken in een heeten oven. Het mag niet aanbranden. Ik weet, wanneer het tijd is. Help mee, als ik 't zeg”.

„Voorloopig komt nog er nog niets van”, vervolgde hij. „Maar ik houd er van alles vooruit te regelen. Tusschen nu en morgenochtend kan je vast een knuppel opzoeken”.

Ik keek in de kajuit, toen ik langs liep. Keedy Tick zat er een sigaar te rooken.

„Als je binnen wilt komen, ben je altijd welkom” riep hij mij toe. Maar ik had geen lust in het gezelschap van Mr. Tick.

Met genoegen bedacht ik, dat Miss Arie Peart er evenzoo over scheen te denken. Zij zat nu in haar kajuit, op het bovendeck bij de brug, die aanvankelijk voor den kapitein bestemd was. Of zij hem eruit verjaagd had, of dat hij ze haar had aangeboden, wist ik niet.

Haar deur stond op den haak en meer bij toeval dan met opzet, zag ik haar zitten. Zij knikte mij toe zonder iets te zeggen en ik nam mijn pet af en ging naar beneden op dek.

Ik kwam daar juist op tijd om iets te zien gebeuren, dat kapitein Peart's plannen betreffende zijn bemanning, vóór den vastgestelden tijd deed rijpen.

Den eerste, dien ik daar ontmoette, was de oude Ike. Hij knabbelde met zijn tandstompen op een stuk snijkoek en grijnsde mij toe.

„Ik zal 't goed hebben op deze reis” vertelde hij me vertrouwelijik. „Ik merk, dat ik den kok ken. Het is altijd goed den kok te vrind te hebben. Hij en ik waren samen op een Vancouver pakketboot. Het is de Ipswich vreter”.

Hij sperde oogen en mond open en keek mij aan, alsof hij verwachtte, dat ik verbazing zou toonen.

„Ik zei — het is de Ipswich vreter”, herhaalde hij luider.

Maar dat zei me niets.

„Wil je zeggen, dat je nooit van den Ipswich vreter gehoord hebt?”

Ik schudde het hoofd.

„Je hebt — je bedoelt — dat je nooit” — Hij nam een hap uit den koek en slikte 'm af. „De Ipswich vreter is bekend — de Ipswich vreter heeft eens achter elkaar gegeten — och, wat geeft 't, als je nooit van hem gehoord hebt”. Hij deed, alsof hij weg wou gaan, maar keerde terug. „Ik denk, dat, als 't in een boek gedrukt stond, jelui perfessers er alles van zouden weten. Maar wij in het Westen weten gelukkig een boel, dat niet in de boeken gedrukt staat”. Toen ging hij weg.

Dan moest ik toch eens langs de kombuis loopen en dien kok bekijken; dan kon ik tenminste later zeggen, dat ik die beroemdheid van de Stille Zuidzee gezien had.

De *Zizania* had een ruime kombuis. Ik keek in door een openstaand raam. Een vette kerel stond hout te hakken. Hij was een opeenstapeling van vetlagen — één groote vetkwab. Er waren spleten naast zijn neus, die zijn oogen aanduidden, maar zijn oogen leken gesloten door het vet. In het midden van zijn gezicht zat een klein, rond, geknepen mondje en daaruit kwam een soort van hijgend gebrom.

Terwijl ik naar hem keek, sprong iets de deur in, over hem heen en langs mijn hoofd het raam uit. Voor ik mij kon omkeeren om te zien, wat het was, was het om den hoek van de kombuis verdwenen.

De kok ging rechtop staan en slaagde er met moeite in zijn oogen zoover te openen, dat hij mij kon aankijken.

Ik verwachtte een zware, grove stem, maar hij had een echt piepstemmetje.

„Wat heb je naar me toe gegoooid?”

„Ik heb niets gegoooid. Er is iets door de kombuis gerend — wat, kon ik niet zien”.

„Men voelt niet iets op zijn rug vallen, als er niet iets gegoooid wordt”, hield hij vol. „Ik zie er misschien grappig uit — dat heb ik wel eens hooren zeggen — maar ik ben niet grappig. Ik houd er niet van bekogeld te worden”.

Hij sloot zijn oogen weer en ging voort met houthakken.

Juist wilde ik opnieuw protesteeren, toen het ding weer langs mij heen schoot. Het was een aap. Maar hij miste den rug van den kok, want de breede schouders bewogen bij het opheffen van de bijl. De aap verloor zijn evenwicht, gleed over het hakblok en de bijl viel neer. Het dier gilte vreeselijk, sprong langs mij heen door het open raam en vluchtte. Het gebeurde alles bliksemsnel, maar ik kreeg toch den indruk, dat zijn staart verdwenen was.

„Wat heb je dan gedaan?” vroeg de kok mij achterdochtig aankijkend.

„Ik zeg je, dat ik niets gedaan heb. Dat was een aap. Hij is ergens vandaan gekomen. Hij is hier doorheen gerend. Ik geloof, dat je zijn staart hebt afgehakt”.

Hij keek om zich heen.

„Er is hier geen staart”, piepte hij. „Er kan hier geen aap geweest zijn. Het is hier geen plaats voor een aap. Maar er gebeurt hier apenspel — en dat maak jij. Maak, dat je wegkomt!”

Ik vrees, dat er ruzie zou zijn gekomen tusschen den Ipswich vreter en mij, alser niet juist iemand de deur van de kombuis was komen binnen stuiven. Hij droeg den aap onder zijn arm, ondersteboven en wees met een trillenden vinger naar het bloedende staartstompje. Ik kon niet verstaan, wat hij zei. Later vernam ik, dat hij een Russische Fin was en slechts enkele woorden Engelsch tot zijn beschikking had, als hij heel kalm was. Nu was hij niet kalm. Nooit heb ik iemand zoo te keer hooren gaan. En de aap accompaneerde hem met zijn afgrijselijk gegil.

De kok luisterde een tijd lang, met gefronst voorhoofd. Toen hij bemerkte, dat de man een vreemde taal sprak, hief hij de bijl op en zwaaide die steeds dicht bij het hoofd van den Fin. Een kok in zijn kombuis is alleenheerscher op zijn gebied en de matroos wist dat ongetwijfeld. Hij liet zich achteruit drijven en de kok sloot en grendelde de deur.

„Wat heeft hij gezegd?” vroeg hij met zijn piepstem.

„Ik weet niet, wat hij zei”.

„Waarschijnlijk stond hij in zijn taal te vloeken — en ik laat me door niemand uitvloeken. Hij zal wel gevloekt hebben”.

„Jij hebt dien aap zijn staart afgehakt”, hield ik vol. „Ik dacht het al, toen hij zoo gilte. Nu ben ik er zeker van”.

Hij ging opnieuw rondkijken, piepend als een dik stekelvarken dat geplaagd wordt.

„Er is hier geen staart. Ik heb zijn staart niet afgehakt. Ik heb hem niet duidelijk genoeg gezien om zijn staart af te hakken”.

Hij kwam naar het venster, alsof hij ruzie met me wou zoeken, omdat ik dacht, dat hij den aap zijn staart had afgehakt. Ik ging weg. Ik vond, dat ik net zoo goed tegen den muur kon praten als tegen dien vetklomp. Ik had mij iets onaangenaams kunnen besparen, als ik gebleven was. En daar komt nog bij — maar laat ik de geschiedenis niet vooruit loopen.

Er werd in drie afdeelingen gegeten op de *Zizania*. De tafel van den kapitein met speciale schotels heel anders toeberaid dan die voor de bemanning. Aan de bakboord-zijde werd het voedsel voor de negers opgediend, aan stuurboordzijde dat voor de blanken.

Wij aten aan de tafel van den kapitein. Het was ons eerste maal aan boord — onze eerste ontmoeting aan tafel.

Toen Miss Arie binnenkwam, gingen wij juist zitten. De kapitein was er ook, hij had het stuur aan den eersten stuurman overgeven. Tick trok zijn dun snorretje omhoog, wat een glimlach moest voorstellen en schoof den stoel, die naast hem stond, achteruit.

„Kom hier zitten, schatje”, zei hij tot het meisje.

Zij liep langs hem heen, ging naar den overkant en zette zich naast mij neer. Zij trok haar neus niet voor hem op of zoo iets, maar liep langs, alsof ze hem niet gezien of gehoord had.

Zoo was de stoel naast Tick de eenige, die nog vrij was. Een kleine man, die zich achteraf had gehouden tot iedereen gezeten was, nam hem nu voor zich. Hij zag er verlegen uit, zijn rond gezicht glom van de zeep en zijn haar zat geplakt. Hij voelde zich niet thuis aan die tafel en had er zich voor opgepoetst.

Kapitein Vash Peart hield blijkbaar niet van plichtplegingen en vormelijkheid. Hij zei kortaf, dat dit Mr. Romeo Shank was, eerste machinist en verzocht hem mee te doen.

„Wij nemen het deze reis zoo nauw niet”, vertelde hij ons.

„Kom aan tafel, als het eten klaar is en zorg, dat je je portie krijgt — dat is ons motto. Wij zijn hier op de boot meer voor het zakelijke dan voor de sjiek”.

En hij begon vlug het eten naar binnen te werken.

Tick schoof zijn stoel opzij en keek met gefronste wenkbrauwen naar mij. Maar hij kon mijn eetlust niet bederven.

Maar er gebeurde iets anders, wat dit bijna wel gedaan had.

Een neger sprong de deur in. Twee anderen volgden hem. Zij namen hun gebreide mutsen af. Zij schenen een delegatie te vormen en nog wel een erg opgewonden delegatie. De leider droeg iets voor zich uit, dat hing over het lemmet van een vervaarlijk mes. Hij hield het op armlengte van zich af in de richting van kapitein Peart, wees ernaar met een trillenden wijsvinger en jankte als een hond. Hij was te opgewonden en te woedend om zijn klacht onder woorden te brengen.

„Wat heb je daar in 's Hemelsnaam — een slang?” vroeg de kapitein en trok den neus op, alsof hij iets bitter had ingeslikt.

„Wij vinden hem in onzen ketel — wij vinden hem daar. Wij eten bijna alles op en dan wij vinden hem” raasde de neger.

Kapitein Peart sprong van tafel op, liep naar hem toe en keek naar het ding, dat aan zijn mes hing.

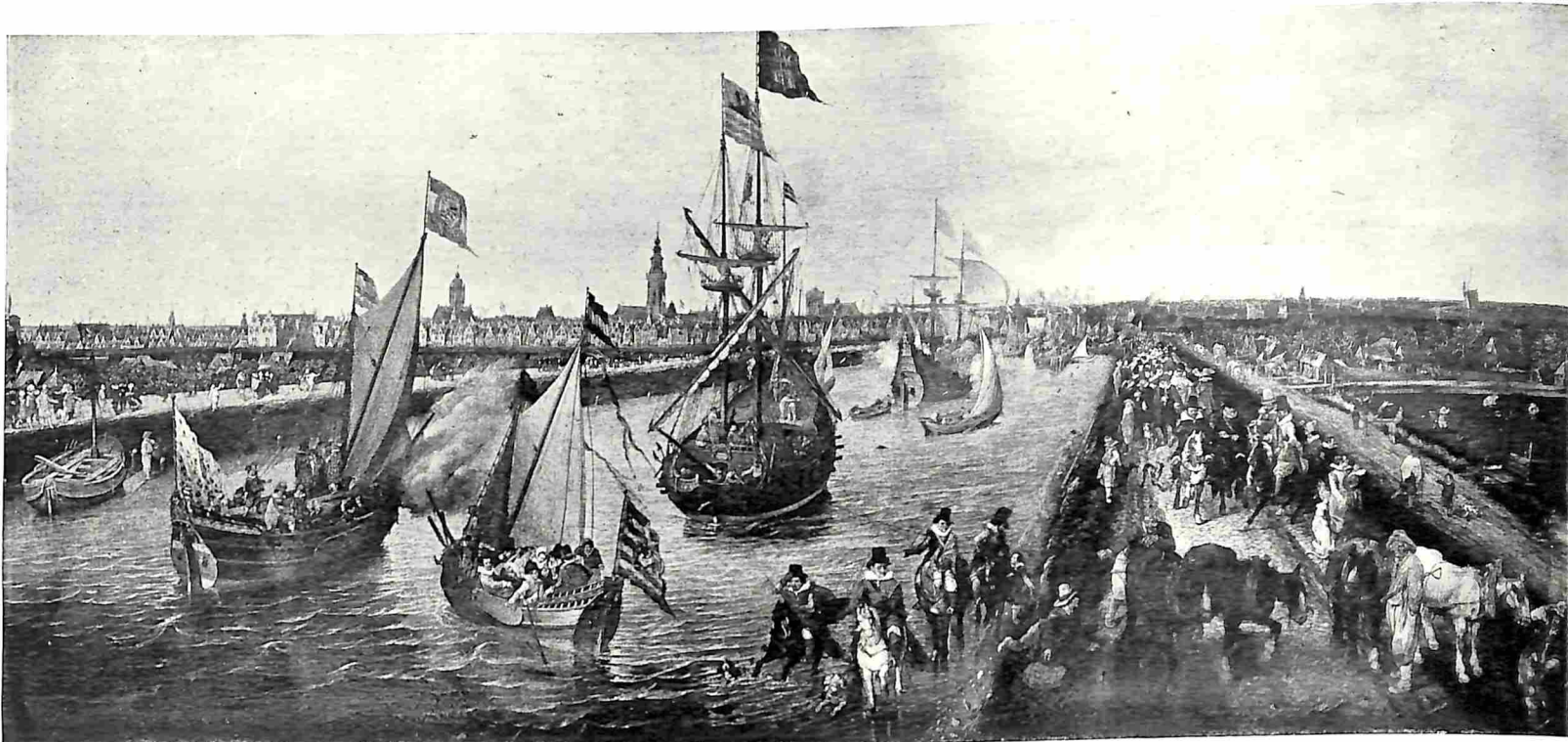
„Zij koken voor ons in onzen ketel een apestaart — die blanken koken dat voor ons en lachen”, gilte de neger.

(Wordt vervolgd)

KAMENIER

Volgens het Woordenboek is *kamenier* een vrouwelijke lijfbediende eener dame, tot hulp harer meesteres bij 't aan-en-uit-kleeden, het rijgen, kappen, enz. en dikwijls gebezigd tot allerlei andere persoonlijke en vertrouwelijke diensten. Het volk spreekt ook van „kamenierster”. — *Kamenier* is ontleend aan het Middeleeuwsch-Latijnsche woord *cameraria*. In de zestiende en zeventiende eeuw werd het soms ook gebezigd als naam van een manlijk kamer- en lijfbediende van een heer. Thans kennen wij zulke mannelijke kameniers niet meer. Een spreekwoord zegt: zoo als de juffrouw is, zoo is haar kamenier; een tegenhanger van: zoo heer, zoo knecht.

Mr. C. BAKE.

MIDDELBURGH'S IN 1535 VOLTOOIDE VERBINDING MET HET SLOE, THANS GEHEEL VERLAND
Naar de schilderij van Adriaen Pietersz. van de Venne in het Rijksmuseum

OUD-MIDDELBURGH

„MIDDELBURGH — een Coopstadt, die in diverse Landen seer vermaert ende wel bekent is, overvloeyende van allerhande neeringhe ende welvaart, met een seer machtighen zeehandel . . .” ☞ Het Middelburg, waarover in deze dergelijke bewoordingen geschreven werd, is dood. Wanneer het stierf? Het is moeilijk, op die vraag een beslist antwoord te geven. Bij een stad gaat gewoonlijk het leven geleidelijk in den dood over, die vaak eerst na verloop van vele jaren kan worden geconstateerd. Bovendien zullen zij, die de stof-

felijke overblijfselen der gestorvene bewonen, nimmer aan het sterven ruchtbaarheid geven, ook al hebben zij alle hoop op herleving reeds lang opgegeven. Men erkent niet gaarne, ter plaatse van een doode stad te wonen, en geeft er de voorkeur aan, de schoone overblijfselen der doode voor te stellen als treffende bezittingen van een — o, werkelijk! — nimmer gestorvene. Aan stedekes als Damme, als Veere, is dat laatste niet mogelijk: het nieuwe leven ter zelfder plaatse is tē onbelangrijk. Maar nieuw-Middelburg kan den oppervlakkigen bezoeker zand in de oogen strooien en hem den dood van oud-Middelburg verborgen houden, omdat er een levend nieuw-Middelburg is. Het hart van dit nieuw-Middelburg klopt niet krachtig, bij lange na niet zoo krachtig als dat van oud-Middelburg klopte, maar — het klopt. Laat U intusschen niet diets maken, dat de provinciale hoofdstad, de stad van klein-steedsche deftigheid en conventie, de marktplaats Middelburg, dezelfde is als de roemrijke Arne-stad, de aloude koopstad met den machtigen zeehandel. ☞ Zegt het den nieuw-Middelburger echter niet ronduit, dat het eigenlijke, het belangrijke Middelburg dood is. Het is àl te tragisch, en voor de rnis met het provinciale hoofdstedeke, dat zoozeer bij oud-Middelburg ten achter staat, is alle reden. En laat zijn bewoners, wien zoo weinig overbleef, genoeg scheppen in pijnlijke eerbiediging van standsverschillen; laat hen gestrengelijk verachten hen, die doen „wat je niet doet”. En val nieuw-Middelburg er niet te veel over lastig, dat het zooveel schoonheid van oud-Middelburg vernielde, de mooiste zijner poorten, vele zijner fraaie gevels, dat het de oostzijde der stad liet verminken door een kanaal en een spoorweg, dat het zijn Molenwater dempte, dien landelijken plas binnen zijn wallen, dat het zijn oude havenkanaal wegmoffelde, de moeizaam opgehouden bron van welvaart gedurende meer dan twee eeuwen, in plaats van het piëteitvol te bewaren als treffend stuk geschiedenis van het oude, gestorven, gróóte Middelburg. Nieuw-Middelburg volgde slechts het voorbeeld, door andere steden in de 19de eeuw gegeven, en men kan bezwaarlijk van Nieuw-Middelburg, hetwelk oorspronkelijke denkbeeld, als zijnde gewoonlijk niet „net” en „behoorlijk”, schuwt, verwachten, dat het een eigen weg volgde. Bovendien mag niet worden verzwegen, dat nieuw-Middelburg in één opzicht de stad heeft verfraaid, namelijk door den aanleg van een mooien plantsoengordel op de oude omwalling, al geschiedde dit ten koste van het oude vestingkarakter. ☞ Het moge dan moeilijk te zeggen zijn, wanneer precies de oude koopstad gestorven is, bij benadering kan haar einde toch wel gesteld worden op omstreeks 1800 of wat later. Na jaren van kwijning en achteruitgang, heeft waarschijnlijk de „Fransche tijd” haar den genadeslag gegeven. Moeilijker is het ongetwijfeld, te zeggen, wanneer zij ontstond. Men kan slechts gissen, dat zij haar

DE IN 1873 GESLOOPTE NOORDDAM- OF VEERSCHE POORT

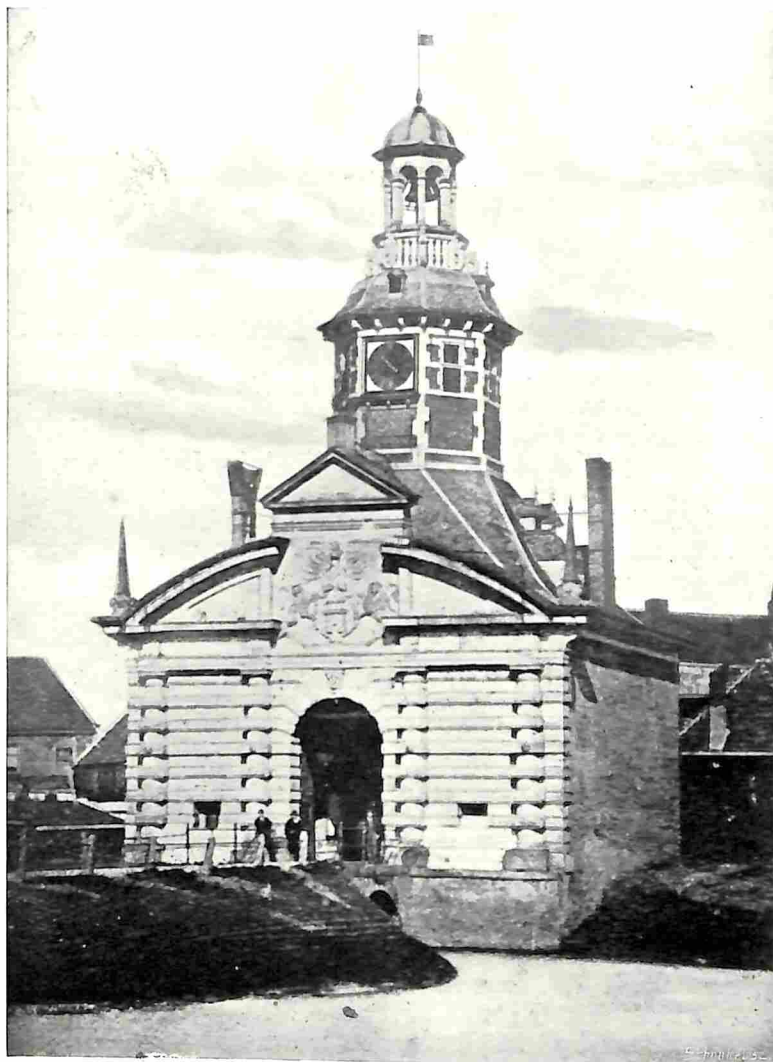
ontstaan dankt aan de aan een bocht van de Arne gelegen Abdij, welke vermoedelijk in het begin der 12de eeuw is gesticht. En dus niet aan een in het midden van Walcheren gelegen burcht, waarop haar naam schijnt te wijzen? Neen. Van het bestaan van een burcht in het hart van Oud-Middelburg is nimmer iets gebleken. Bovendien is reeds het feit, dat Middelburg eerst sinds de belangrijke inpolderingen aan de oostzijde van Walcheren ongeveer in het midden van het eiland ligt, een waarschuwing, om uit zijn naam geen gevolgtrekkingen te maken. — Middelburg is mij zéér lief, en ik weet niet met juistheid te zeggen waarom. O zeker, eerwaardig-schoon zijn er de abdijgebouwen met het stemmingsvolle binnenplein; sierlijk en indrukwekkend tegelijk is er zijn Stedehuis; speelse lijnen en rijke sierselen vertoonen hier en daar oude geveltjes, en statig zijn er talrijke patricische woningen uit later tijd. Verrassend buigt in den cirkelvormigen aanleg der stad zoo menige straat en daaromheen rondt zich, behalve waar nieuw-Middelburg door een onbenullig en karakterloos spoorstation van zich doet spreken, de groene beschutting der walboomen aan de breede vestgrachten. Maar ook in andere steden zijn mooie oude gebouwen, fraaie en deftige gevels, kronkelende straten en belommerde bolwerken. Er moet iets anders zijn, wat mij zoo aantrekt in deze stad. Is het, omdat er de weemoed der mijmering over verdwenen en nimmer terugkeerende grootheid getemperd wordt door de bekoorlijkheid van der stede omgeving, die binnen hare wallen dringt in den vorm van fleurige en kleurige boerinnekes van Nieuwland of Zuid-Beveland, of hare stemmiger gekleede zusters van Walcheren met de lieve, langgerokte poppekindertjes? Of is het, omdat in deze stad Vlaanderen en Holland elkaar de hand reiken, en men er sommige oogenblikken kan vergeten, dat de beide gewesten, die achtereenvolgens de grootste macht in de Nederlanden hebben bezeten, er den grootsten invloed hebben uitgeoefend, thans door een moeilijk te dempen kloof zijn gescheiden? Middelburg is „Zeeland” en „Zeeuwsch” zijn geografische begrippen, die op het gebied der beschavingsgeschiedenis geen beteekenis hebben. Een Nederlandsche kunst met Zeeuwsche kenmerken heeft nimmer bestaan, en in cultureel opzicht hebben de Zeeuwsche eilanden, ongeveer tot de 17de eeuw, tot Vlaanderen en Brabant behoord, vervolgens tot Holland. Zoo vertoont Middelburg dan ook de eigenaardigheden van een Vlaamsch-Hollandsche stad. En zelfs het typisch-Zeeuwsch verschijnsel in den stadsaanleg — één tot de kern der stad doordringende haven, in open verbinding met de zee, maar verder, behalve de onontbeerlijke vestinggracht, geen water, dat onnoodig het gevreesde en vernielende element binnen de wallen zou brengen, — ging er verloren, toen de stad, door inpolderingen verder (naar weldra zou blijken tē ver) van de zeestroomen verwijderd, zich veiliger voor der Zeeuwen vijand begon te gevoelen, en bovendien, in den tijd van haar grootsten bloei, aan één haven niet meer genoeg had. Toen ontstonden havens en dokken, die het karakter van de grachten der Hollandsche steden vertoonen. Der Hollandsche steden, want aan Vlaanderen's invloed was in dien tijd een einde gekomen. Middelburg is reeds vóór zijn dood was oud-Middelburg meer Hollandsch dan Vlaamsch in uiterlijk geworden; geen wonder, daar het onder Hollandschen invloed een bloeiperiode beleefde, welke die der Vlaamsche tijden verre overtrof. Nieuw-Middelburg heeft de herinnering aan die tijden nog verder op den achtergrond gedrongen door 19de eeuwse, niets-zeggende, maar daarom gelukkig ook meestal niet zeer storende bouwsels van Holland-op-zijn-onmachtigst, die slechts dáár hinderen, waar zij in grooten getale bijeen staan, zooals aan de Grootte Markt. Doch zóó overheerscht hier Vlaanderen met zijn Stadhuis, dat de weinig-fraaie gevels aan dit plein, dat anders vermoedelijk het schoonste van ons land zou wezen, niet vermogen het geheel tot iets leelijks te maken. Middelburg mag niet worden vergeten, dat deze stad bijkans alles, wat zij was en werd, dankt aan de zuidelijke gewesten der Nederlanden, aan hun bloei, eertijds; aan hun ondergang, aan den val van Antwerpen in het bijzonder, later. Ze was

Foto C. Steenbergh

MIDDELBURG'S SINGELGRACHT NABIJ HET SEISPLEIN

in de 15de eeuw Brugge's, in de 16de eeuw Antwerpen's voorhaven, en onderhield met beide steden nauwe betrekkingen. Vlamingen en Brabanders vormden vermoedelijk een derde gedeelte harer burgerij. En als op den 10den Augustus 1585 Antwerpen zich aan Parma overgeeft, wordt Middelburg een van de erfgenamen der Scheldestad, voor korten tijd zelfs de belangrijkste, en werken vermogende en ondernemende Vlamingen, die zich in de Zeeuwsche stad vestigen, mede tot haar verbluffenden opbloeit. — Reeds bij vluchtige beschouwing van Middelburg's plattegrond ziet men het midden der stad omgeven door straten, die een vrij zuiveren cirkel vormen. Terecht vermoedt men, dat die cirkel het oudste gedeelte van Middelburg omvat. Aan de noord- en noordoostzijde van dit oudste Middelburg, waarvan de abdijgebouwen

DE IN 1867 GESLOOPTE VLISSINGSCHЕ POORT

een groot gedeelte innamen, stroomde een nabij Oostkapelle ontsproten riviertje, waarvan men de St. Laurens watergang ten noorden der stad als overblijfsel moet beschouwen. Het was de Arne, die, na talrijke kronkelingen, aan de oostzijde van Walcheren vloeide in de breede wateren van het Slo. De bocht der Arne, waarbinnen de abdij werd gesticht, vormde reeds bijna een halven cirkel en het is geen wonder, dat, toen de hier ontstane nederzetting tot stad werd verheven — het staat niet vast, wanneer dit geschiedde, vermoedelijk in den aanvang der 13de eeuw — de burgerij door het graven van vestgrachten den halven tot een heelen cirkel maakte. Vermoedelijk hebben deze grachten geloopt binnen den boog, door de tegenwoordige Lange Delft en Lange Noordstraat gevormd, welke straten men dus als de oudste buitensingels heeft te beschouwen. Ten zuiden van het stedeke stroomde de Arne eerst oost-, daarna bijna noordwaarts, vervolgens weder in oostelijke richting, aldus een bocht vormende, die men door het graven van een kanaal afsneed, dat tevens Middelburg's oudste haven werd. Waarschijnlijk heeft men hierdoor echter meer last van het zeewater gekregen, en is er zoo toe gekomen, later, een dam in dit kanaal aan te leggen, de nog bestaande Dam.¹⁾

(Wordt vervolgd)

Mr. A. LOOSJES

¹⁾ Dit alles zijn vermoedens, grootendeels ontleend aan P. K. Dommissie's onderzoek naar de eerste omgeving en omwalling der stad Middelburg (Archief v. h. Zeeuwsch Genootschap, 1904, blz. 1 vlg.) doch in deze belangwekkende studie zoo scherpzinnig verdedigd, dat men bezwaarlijk de waarschijnlijkheid ervan kan ontkennen.

Oude Historie

DE Dom tjingelde zijn Meieliedjes over de stad.

Ze zaten in hun luie stoelen, op het smalle café-terrasje, bij kleintjes koffie en de sigaren en luisterden genoegelijk naar de dunne klanken, die met naïve blijheid door de ijle lucht speelden. Niemand had wat te beweren. — Alleen Wiggers, ter eere van wiens aanstaande promotie morgen-aan-den-dag, het viertal vrienden bijeen was gekomen, voelde zich, met die blijde gebeurtenis-inzicht onrustig en hij zei, om maar wat te zeggen: „wie vertelt er 's een mop?”

„Kerel, je hebt gelijk” riep Heuvelman, de oudste, met een al groeiende advocatenpraktijk en dito embonpoint, die uit zijn dichtbijgelegen woonplaats was gekomen, om, samen met de beide andere intimi van den jongen-doctor-in-spe — beide medici; Ekesteijn semi-arts en Lucasse assistent — van dit laatste staartje van de studentenjaren, nog iets mee te maken. „Nou zitten we hier, om jou je galgenavond door te loodsen en we zwijgen als een bot!” „Ik”, zei Ekesteijn, „moet eerst nog bekomen van ons copieuse diner: dat krijgen we zoo niet alle dagen, wat jij Lucasse”. „Nee” beaamde die, „maar jij op je dorp net zoo min, Aat Wiggers”. „Daarom promoveert hij juist”, viel Jan Ekesteijn in, „hij wordt wetenschappelijk, krijgt een fraaie baan in 'n hem waardig milieu, en als wij dan als brave dorpsheel-en-verloskundigen ons blauw ploeteren in 't Hooge Noorden of 'n andere rimboe, magge' we 's bij hem komen logeren!” „Alsof dat zoo gek is”, verweet Wiggers, die van pure plankenkoorts al alle onderscheidingsvermogen tusschen ernst en nonsens kwijt was. „Ik wou, dat ik in mijn dorp als dokter zät en niet als secretaris van dat achterangswaterschap! Met geen tien locomotieven zouden ze me er uit krijgen voor zoo'n karwei als dit!” Iets van oprechtgemeend gejammer was in zijn toon. „Je hoeft niet te

vragen, wie of er hier in de smeer zit!” Ze keken wat geamuseerd-meewarig naar het slachtoffer. Wiggers — dat was een notoir feit — was gansch niet begaafd. Maar taaie eerezucht en een strenge vader compenseeren veel. En sinds de vaderlijke strengheid hem het oord had ingejaagd, waar een obscuur waterschapje een secretaris van noode had en hem zonder pardon alle revenuen onttrokken werden, behalve hetgeen uit het waterschapje karig hem toevloede, had Wiggers het onmogelijke mogelijk gemaakt. Het toeval was hem allervriendelijkst te hulp gesnel, in den vorm van een emeritus-professor, een ietwat bizar geleerde, die op een al even bizar buitentje in Wiggers' buurt huisde en voor verzetje volgaarne zijn licht had laten schijnen op diens plannen. En zoo was, met kunst, vliegwerk en taaie volharding, een juridisch geschriftje tot stand gekomen, waar, met wat goeden wil op te promoveeren viel. Als — en met die gedachte was Hein Wiggers erfelijk belast — er maar eenmaal een doctorstitel voor zijn naam stond, dan zouden er voorzeker poorten opengaan, die nu rigoureuuslijk gesloten bleken en het waterschapje had hem dan den langsten tijd gezien. Als . . . ! Een jaar lang was de arme jongen, door den vaderlijken vriend te paard geholpen en aangevuurd, in zijn uithoek met de Wetenschap slaags geweest; en de laatste weken was het hem gelukt, al ploeterend, zijn denken verre te houden van elk besef van de situatie. Maar nu —! Van middag, aan het diner, bij de kip met compôte, had hij op-

eens met afgrijzen een helderzienden blik in de naaste toekomst geslagen. En nu zag hij, wár hij ook keek, de groene tafel, met de bedenklijke hooggeleerden, zooals hij zich ze van zijn doctoraal examen nog herinnerde. Toen hadden ze ingezien, dat men niet van elk meel taarten bakken kan en volgenade hadden de heeren hem losgelaten, ter sollicitatie naar zijn waterschapje. Maar nu? Zouden ze, nu hij ditmaal aan de wetenschap zulke brutale avances maakte, hem niet in zijn eigen sferen terug doen tuimelen, met gebaren, even hautain, als waarmee ze destijds hem als één-

goedaardige-doctorandus-meer of minder, hadden z'n gang laten gaan? O, hij dorst het nu wel te bekennen: hij zät in de smeer! En hoe! Hulpeloos vischte hij het half-verdronken klontje uit zijn koffie en balanceerde het op zijn lepeltje. „Zakt er eigenlijk nog wel 's iemand voor z'n promotie tegenwoordig?” urmde hij zielig tegen Ekesteijn, in wien hij 't meest een soortgenoot voelde. Ekesteijn's triomfen op het tennisveld en de golf-links waren te groot, dan dat zijn medische kunde er wel bij voer en hij zei wijs: „Nou, als je 't zoo vraagt: ik weet wel, dat ik me voor de proef niet beschikbaar zal stellen”. „Nee, vader, dat begrijpen we”. Heuvelman plantte zijn dikken wijsvinger-met-den-weet, ik zit hier nu met m'n studentenjaren mee al jaren vlak bij al dat academisch gedoe — is er hier nog nooit een jurist gezakt. Medici weet ik niks van, daar komt, naar ik anders, voor 'n jaar of wat, met die promoveerderij op stel-linkjes wel gelegenheid tot catastrofes” vond Ekesteijn. „Die helaas altijd uitbleven!” 't Was Heuvelman, die destijds met een degelijk proefschrift uit den hoek gekomen was, nog steeds een ergernis, dat een zeer oppervlakkig, op stellingen gepromoveerd studiegenoot hem met minimale

Foto C. Steenbergh

DE SINT-PIETERSTRAAT, DE OUDE NOORDELIJKE ARNE-OEVER, NABIJ DE WAALSCHE KERK

Foto C. Steenbergh

AAN MIDDELBURG'S BINNENGRACHT, DER PENNINGHOEKSINGEL

gaven den loef had afgestoken bij een indertijd zeer ijverig bedreven sollicitatie. ☞ „Nou weet ik op wie jij doelt — op van der Dussen”, riep Lucasse. „Maar — is het jou wel bekend, dat diezelfde van der Dussen z'n vader precies datzelfde heeft gekregen, wat jij z'n zoon zoo nobel toedacht? Moet jullie hooren. 't Is heusch een lollig verhaal — en nu we 't net zoo over de promoveerderij hebben”. ☞ „Is de ouwe van der Dussen voor z'n promotie gezakt? En hij is net op dat drietal geweest voor Raadsheer?” „Net zoo, m'n jongen”, zei Lucasse vaderlijk, „zoo zie je alweer: dat je maar voor je promotie moet stralen en zóó ben je president van den Hoogen Raad”. „Maar vinden jullie 't niet een kapitale mop? Moet je die pedante van-der-Dussen-z'n-pa kennen? Maar”, voegde hij eerlijkheidshalve erbij, „'t is niet alleen en voornamelijk om z'n gaven van hoofd, dat hij gezakt is, 't meest waren het denkelijk gemoedskwaliteiten, die het 'm gelapt hebben. Nou — gisteren sta ik dan in de gang van het ziekenhuis te praten met m'n prof en daar komt, geurend en tiré, pa van der Dussen langs. Z'n jongste dochter . . .” „Pientje” zei Ekesteijn met het air van een, die de vrouwen en de vrouw kent. „Goed, Pientje dan, die is ziek en pa — 'n kwiek, wèlverzorgd heertje, wandelt met zijn modieusen hoed en zelfs een buttonhole bij ons door de gang, Vraagt me de prof of ik den vent ken. Ik zeg: „ja, dat is van der Dussen z'n pa”. Volgt een heel gesprek — tusschen twee haakjes, Heuvelman, de prof had net zoo de smoor in den ouden Dus als jij in den jonge — en daar draait me de prof vanuit z'n jonge jaren 't heele verhaal af. Dat van der Dussen — de ouwe — destijds voor zijn promotie zakte als unicum en hoe dat kwam. Van der Dussen dan was een grappige snijboon. Dat — moet je me toegeven Heuvelman — is trouwens de zoon óók”. ☞ „'n Kwast”, bromde Heuvelman. „Nou ja, een kwast met gijn dan. De vader zag er — net als nu ook — altijd beelderig uit. Netjes onder de pommade, correcte scheiding — nou heeft-ie geen haren meer — nette snor, misschien droegen ze toen baarden, bakkebaardjes, enfin, dat weet ik zoo niet — maar je kan je wel voorstellen, wat een mooie, opgepoetste jongen van der Dussen z'n vader geweest is”. „Nou!” — „Altijd de modernste pakken, de fijnste coupeur”. — „Zeker, we kunnen 't ons voorstellen”. „Nou, in Leiden of hier — ik weet niet precies, waar hij studeerde, dat moet ik den prof nog eens vragen, jullie weten, die was in twee universiteiten, dus in welke hij dit meemaakte, is me niet bekend — in z'n academiestad dan was een professor, 'n juridische prof, geen erg beroemde, dunkt me. Nee, Wiggers, geen Oppenheim, of Asser of Opzoomer of zoiets, die namen ken ik óók hoor. Nee, 'n gewone huis-tuin-of-keukenprof, hij was alleen beroemd om z'n ijdelheid en om zijn mooie kleeren, om niets anders. Z'n colleges: horribel, je rolde er òm van den slaap! Z'n theevisites — „thee slaan” heette 't in dien tijd, wat ze deden — stòm-vervelend. Een saaie vrouw, geen dochters of een heel-ouwe, misschien waren er ook luierkinderen, in één woord: op zijn thees was geen divertissement hoegenaamd! Alleen, als iemand het gesprek op kleeren bracht, op mode, op snorren of parfum,

dan werd de prof wakker en frisch, dan glommen z'n oogjes”. Hoe weet jij, of dat oogjes waren?” „Natuurlijk waren het oogjes. Zijn oogjes dan, glommen en hij bracht meer wijsheid over z'n lippen, dan op al zijn colleges bij mekaar. ☞ Toen, op een goeien dag — een jolige fuif zeker — de theeërij was net weer in 't zicht, gingen de lui, van der Dussen en zijn club, een weddenschap aan. Om — zeg maar 'n fijne flesch of wat. — En hij, van der Dussen wedde, dat, dan of dan, op een bepaalden Zondagmiddag die prof — laat ik hem Meijer noemen — met een knalrood vest en gouden knopen op de pantoffelparade zou verschijnen! — Je begrijpt, niemand hield het voor mogelijk; juist omdat die professor Meijer zoo exquis op z'n toilet was, dacht iedereen, dat van der Dussen er 't loodje bij zou leggen. Maar van der Dussen — wie zocht achter dien opgeplamuurden man ooit zoo'n strek — trekt op den bewusten theeavond aan: een knalrood vest, fraai gesneden en met vergulde knopen eraan! Zóó wandelt hij binnen. Hij zorgde ervoor, weer weg te zijn, vóór z'n club kwam — wist toevallig, hoe laat die lui verschijnen zouden — en in dien tijd had hij feitelijk z'n zaakje

Foto C. Steenbergh

KIJKJE IN DE SEGEERSTRAAT, OP DEN ACHTERGROND HET TORENTJE DER PROVINCIALE BIBLIOTHEEK EN DE ABDIJTOREN

al opgeknaapt!" ☼ „Ik kàn 't me voorstellen", lachte Heuvelman en Wiggers vergat zijn benauwenis en luisterde gemuseerd. „Ja hè? Je stelt 't je zoo voor: de prof en zijn familie, met stomheid geslagen. De saaie vrouw, die van puren schrik schichtig wordt en met den trekpots morst, de zenuwachtigheid van de dochter..." „Of het schreeuwen van de luierkinderen!" „Nee, als die er waren, hebben ze gestikt van den lach. En de prof — die kijkt en kijkt — met zijn oogjes naar rechts en naar links, en die maar *als* getrokken wordt, wat z'n oogjes betreft, naar dat rooie vest met die knopen. ☼ En eindelijk, voorzichtig, waagt hij: „Maar — eh — meneer van der Dussen — u hebt — eh — daar een aardig vest aan — eh — een allercharmantst — eh — vest. Is dat iets nieuws bij geval?" En dan van der Dussen, die dadelijk vlot en gezellig een heel verhaal afdraait — van de laatste Parijsche mode en zoo, die toen z'n kleermaker noemt — de kleermaker was in 't complot — nou en wat volgt kun je begrijpen.

Op de Zondagsparade — stel je voor: de Maliebaan. Vroeger was 't daar niet zoo burgerlijk op Zondag, meer *nette* menschen. Nou en dan temidden van dat nette publiek, daar loopt meneer Meijer, Professor Dr. Meijer trotsch als een pauw, met vrouw en kinderen aan zijn arm. En de zoon beschijnt zijn vúrrooie vest en flikkert in het goud van zijn knopen! ☼ Jullie snapt wel, wat dat voor een figuur is geweest. En dat — vertelde mijn prof — is de reden geweest, dat van der Dussen later voor zijn promotie is gezakt. Want jaren nadien — die Meijer was te argeeloos-ijdel eerst, dan dat hij een mop vermoedde — is uitgelekt — wie hem zoo bij z'n neus had gehad en toen was 't net toevallig de tijd, dat van der Dussen wou promoveeren: geen fraaier oogenblik, om wraak te nemen. Wat dan ook gebeurd is — want op den ouden Dussen waarschijnlijk op vele promovendi (present company excepted!) was wel wat aan te merken ook. ☼ Zie-zoo, en dat is de historie van Van der Dussen z'n pa, bij monde van mijn hooggeleerden chef aan mij verteld!" Lucasse strekte na zijn verhaal zich nog eens lui uit en stak een nieuwe sigaar op. „Voorwaar, een schoon verhaal", zei Ekesteijn, „maar heb jullie 't ook zoo koud gekregen? Ik stel voor de zitting voort te zetten in wat minder verfrisschende entourage". ☼ Hij klopte Wiggers op den schouder: „Dank jij den hemel maar, ouwe jongen, dat je geen een van die stieren achter de groene tafel met 'n rooie lap, als vest, getergd hebt". „Prosit". Hij dronk z'n kopje uit en na betaald te hebben, slenterden ze het terrasje af — en liepen langzaam de binnenstad in — terwijl de koele avondwind speelsch de Meieliedjes door de lucht strooide.

ADA WEIJS

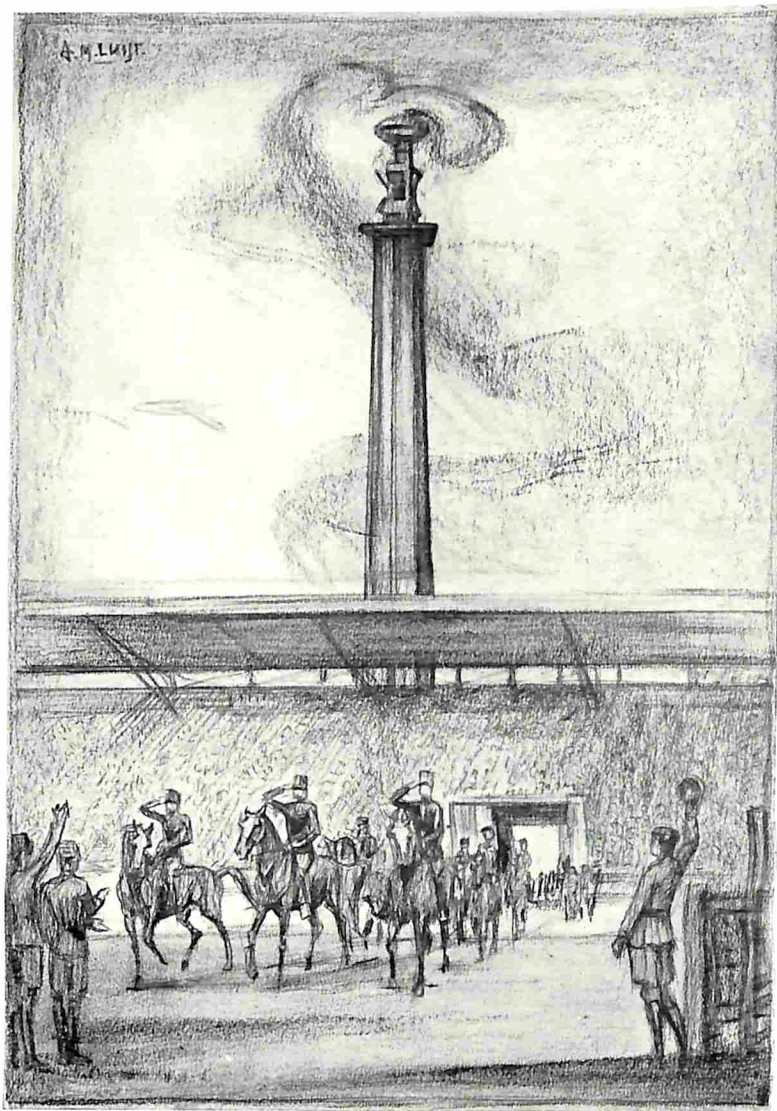
HIPPISCH BABYLON

(TERUGBLIK).

IN den vroegen ochtend stoven de wagens langs den grintweg; groote, imposante karren met bevlagde motorkappen, pittige twoseaters met wapperende vaantjes, ronkende motorfietsen, sportieve buggies en andere rijtuigjes, getrokken door vlugge viervoeters. In een kring legerden al die vehikels zich om het slaperige kerkje in het stille bosch.

Onwillig begon de klok te slaan, vier, vijf, zes slagen. Wat was er toch aan de hand dien morgen? Waarom waren er zooveel menschen op de been? Wat kwamen die hier, aan de Vuursche, zoeken op een uur, dat een ordentelijk mensch nog in zijn bed hoorde te liggen? ☼ Zes uur in den morgen! Voor het café, dat op geen honderd meter afstand ligt van het morrende kerkje, streken de bezoekers neer; vogels van diverse pluimage, mannen en vrouwen van nabij en uit verre landen. Ze bestelden koffie en thee, broodjes met Hollandsche kaas en versche ham . . . En ondertusschen spiedden zij het holle weggetje af, dat langs de boerderij leidde, het pad, waarlangs de Olympische ruiters moesten galoppeeren om uit te komen op den straatweg, laatste étape van het voorgeschreven parcours. ☼ Voor de Olympische cross country waren de vroege enthousiastelingen saamgekomen voor het café; om deze uithoudings- en behendigheidsrit moest het sullige kerkje het matineuze rumoer der vele nationale en internationale wagens dulden, en dáárom ook waren er in de herberg al om vijf uur risten ketels water opgezet om koffie en thee te brouwen.

☼ „Uit den weg!" In razenden galop vloog deelnemer numero 4 — gekenmerkt door een duidelijk cijfer op rug en bovenarm — over den zandweg, ieder, die zich te dichtbij waagde, onderstuivend. Een scherpe bocht . . . even, inhouden . . . het ruiterspad langs den straatweg op . . . De sensatie was alweer afgevoerd. ☼ In het weitje achter de boerderij zaten, zich volkomen bewust van de verantwoordelijkheid van hun werk, officieren, een dozijn wel bij elkaar; tijd opnemend, noteerend, telefonterend, orders uitbassend. Aan den rand van het bosch, waar het weide-hek was weggebroken, stond een cavalerist om „het volgende nummer" aan te kondigen. ☼ In het bosch hadden zich groepjes toeschouwers opgesteld; jongelui met een picnic-mand nestelden zich in het kreupelhout, op veiligen afstand van den ruitersweg, die was afgezet met oranje en witte vlaggetjes. „Kl! Kl! Kl!" ☼ Zóó zet numero 6, die nummer 5 voorbijgereden is, zijn viervoeter aan. Stampend, zwaar hijgend, neemt het slanke dier het heuveltje, schiet ver voorbij de vlaggetjes en moet met geweld terug gebracht worden in het juiste spoor. ☼ Aan de uniformen tracht men de mededingers te onderscheiden: die in z'n witte buisje, kwartiermuts op 't hoofd, is een Deen, de Fransche ridders zijn onmiddellijk te herkennen aan hun lichtblauw tenue, een Tsjech en een Amerikaan worden even verwisseld, een Nederlandsch officier krijgt een applausje. Dat hem waarschijnlijk in de hitte van den strijd ontgaat! ☼ Weer verderop moeten de paarden over slooten springen en hindernissen nemen; niets wordt hen geschonken! Hier tuimelt een ruiter van zijn ros, hier steigert een trillende vos onwillig voor hij den sprong waagt, hier valt het meeste te belevan. Een Hongaarsch oppasser komt aandragen met een volledige uitrusting. Of hij vermoedt, dat zijn superieur kopje onder zal gaan? Er wachten wandelaars, fietsers en ruiters-uit-den-ontrek gespannen op numero 45, ritmeester De Kruyff, Holland's glorie. Als de kranige officier verschijnt, worden de toeschouwers nog lastiger en rumoeriger dan te voren; een boerenvrouwje schiet tuschen de sportief gekleede dames en heeren in en jammert: „Jullie trappen

NA DE OVERWINNING DER NEDERLANDSCHE RUITERS. HET BINNENKOMEN NA DE OVERWINNING

mijn heele koolveldje plat!" 't Publiek trekt er zich niets van aan. Zoo'n paar stronken kool moeten er maar aan gelooven ter eere van de Olympische Spelen! ☞ Geen vier uur later was alles afgelopen. De auto's ronkten weg, Babylonisch Lage Vuursche hernam z'n landelijk aanzien. 't Kerkje kon weer een tukje gaan doen.

☞ „Concours individueel de dressage!" Dressuurproeven! In Hilversum hadden de „echte" paardenliefhebbers zich verzameld om het gras-vierkant, waar de officieren hun rijkunst gingen vertoonen. De belangstelling van de massa gaat niet uit naar dressuurproeven; alleen zij, die waarlijk verstand hebben van de edelste aller sporten, kwamen samen op het terrein of zaten, critiseerend door scherpe verrekijkers, verspreid op de tribunes. ☞ De paarden leken glanzende bundels zenuwen. Dansend schoten zij langs den slagboom, ongedurig trappelvoetend wachtten zij, tot zij de sterke hand van den meester voelden, of rustig tot kalmte werden aange- maand. Dan, na het afgesproken teeken, begon het „samen- spel" van man en paard; zorgvuldig, in de puntjes werd het programma afgewerkt, en wee het ros, dat obstineerde,

dat niet precies luisterde naar de wenken van zijn berijder en dat eigenzinnig zijn eigen weg ging. Om zijn meester een paar strafpunten te bezorgen! ☞ Het is ongelooftlijk moeilijk om de gansche reeks „mouvements" foutloos door te worstelen. Freiherr Von Langen, die op zijn „Draufgänger" den prijs wegdroeg, zou daarover evenveel kunnen vertellen als onze kapitein le Heux, die zoo prachtig traverseerde met zijn „Valérine" en die na afloop even apart werd genomen om te hooren te krijgen, dat hij zich vergist had na het

saluut. De Hollander kon het niet helpen, dat zijn paard even schrok van het welverdiend applaus der toeschouwers, maar ook de kleinste onregelmatigheid kostte „puntjes". ☞ Als het publiek toch maar wilde leeren begrijpen, dat een paard een schrikachtig wezen is, dat vooral, wanneer het „onder hoogen druk" werkt, omzichtig behandeld moet worden. Het onnoodig gejuich en handgeklap, ho goed bedoeld, heeft menigen mededinger strafpunten gekost in den strijd op het Olympisch tournoiveld. Erg lang duurden de dressuurproeven. Was het wonder, dat de aandacht soms niet onverdeeld uitging naar den „examinandus" in het afgeperkte gebied, maar dat groepjes toeschouwers gezellig koutend, in vele talen, bij elkaar kropen om van koffie met gebak of een glaasje vermouthe te genieten? De aandacht werd, na een of twee uur toekijken, verdeeld tusschen de dressuur en de officieren, die op het veld stonden of langs de tribunes flaneerden; slanke, lange Zweden in blauw met zilveren uniformen; een kleine Japanner, een Italiaan, die naar het voorbeeld van Napoleon, zich had gewikkeld in een sierlijke, grijze cape, Amerikanen in rustige khaki-pakken, ondefinieerbare officieren, die er in hun witte buisjes met rooden boord uitzagen als IJscmannetjes . . . ☞ Vroolijk wapperden de bonte vlaggen, aller-genadigst scheen de zon over de hardwerkende officieren en hun paarden, over de leden van de jury en de belangstellende of minder geïnteresseerde kijkers. Alles was zoo on-Hollandsch, zoo internationaal, zoo „Olympisch" mogelijk. 't Zou nog mooier worden! Die

Zaterdag-middag zal veor hen, die hem hebben bijgewoond, onvergetelijk blijven. Op dezen gedenkwaardigen zonne-middag, toen de Hollandsche équipe als Olympisch kampioen te voorschijn kwam uit het lichte springconcours, was het Stadion uitverkocht. Menschen, die ternauwernood wisten, dat er nog paarden bestonden in de eeuw van den motor, waren, zij aan zij met anderen, die tot dusverre slechts in de gelegenheid waren geweest om de rijkunst gedemonstreerd te zien in een circus, naar de kampplaats getogen. Er waren experts onder de toeschouwers en would-bekenners, die reeds van te voren aankondigden, wie er fouten zou begaan en wie er kanshad op den eertitel. „Holland", werd er schuchter hier en daar gefluisterd. En „Holland" beweerden de optimisten met klem. ☞ Vrijheid, gelijkheid, broederschap heerschten er binnen de Stadion-muren, onder den rookenden Marathon-toren. Daar was geen enkele natie, die niet „be-applaudiseerd" werd, zoodra de vertegenwoordigers in de arena kwamen. En daar was geen Hollander, die zich niet een paar centimeters voelde groeien, toen onze officieren zulk een sierlijk en fraai eere-saluut zonden naar de koninklijk loge, waar-

vandaan onze landsvrouwe de prestaties der ruiters met zoo warme belangstelling gadesloeg.

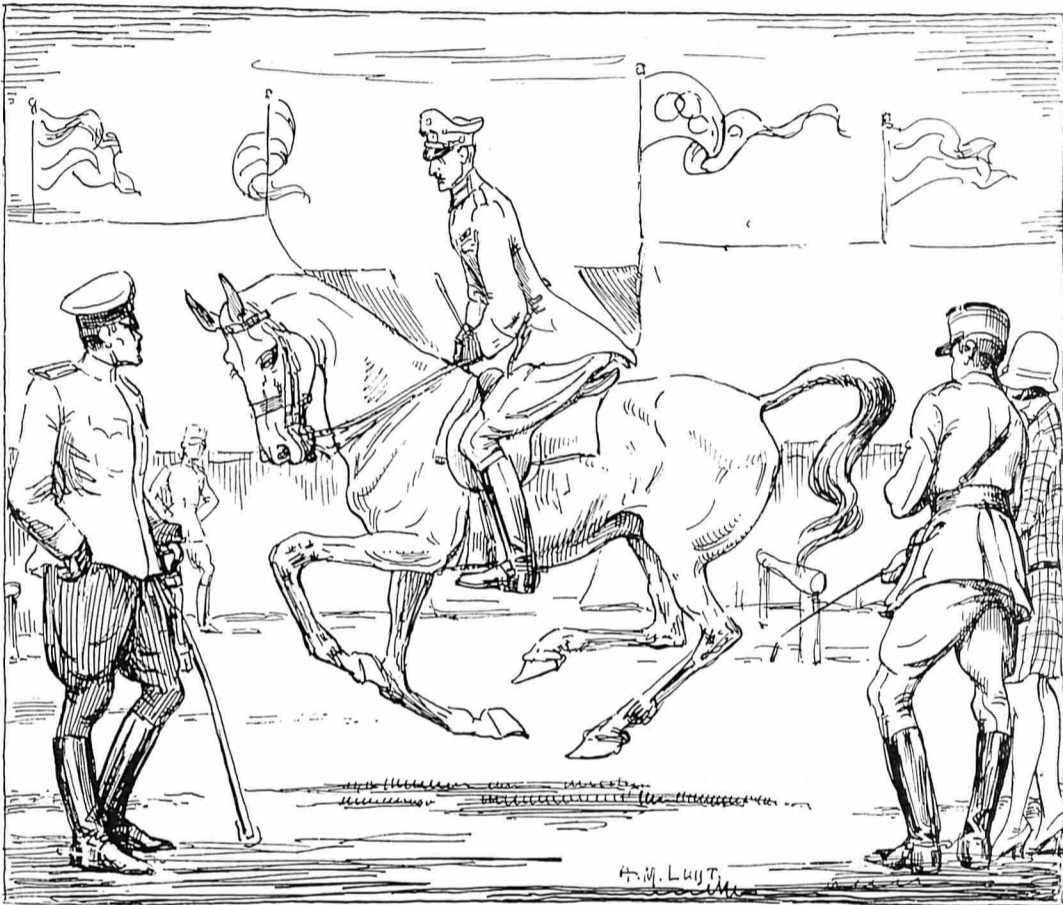
„H.O.L.L.A.N.D.
HOLLAND SPREEKT
EEN WOORDJE
MEE . . ."

☞ De zonderlinge Nederlandsche „yell" heeft Zaterdag zijn bestaansrecht bewezen. De gevreesde Pool-sche ruiters, de eminente Zweedsche équipe, de Duitschers, die vast en zeker hoopen op een prijs, de door en door geofende Italianen hebben het alle af moeten leggen tegen het Nederlandsche driemanschap Pahud De Mortanges, De Kruyff en Van der Voort van Zijp. Toen majoor

Couvée de linten — teeken van overwinning — vasthechte aan de hoofden der paarden, zwol elk Nederlandsch hart van trots. En menigeen moest twee, drie keer slikken om dat „rare" gevoel weg te krijgen, het gevoel, dat iemand tegelijkertijd fier en hulpeloos maakt, zoodat je zoudt willen jubelen en snikken op hetzelfde oogenblik. ☞ Ook Polen en Noeren, die de beide andere prijzen wegdroegen, werden spontaan toegejuicht. Er was immers alle reden toe om uitbundig te zijn! Holland had den eersten prijs gewonnen! Holland had een krachtig woordje meegesproken . . .

Slotfeest.

☞ Voor het allerlaatst schaarde het publiek zich inschikkelijk op de nauwe houten banken, voor het laatst kringelden er rookwolkjes uit den Marathon-toren, woeien de talloze vlaggen op de stadion-muren. Voor de plechtige gelegenheid hadden vele vrouwen zich extra-mooi gemaakt, voor de sluitings-ceremonie was ook de koninklijke familie overgekomen, waren de overige zetels in de vorstelijke loge eveneens bezet door illustere personages. Uit het hooge Noorden waren vorstelijke belangstellenden gekomen en menig jong meisje bleef gefascineerd staren naar Noorwegen's kroonprins Olaf, zelf Olympisch kampioen, die in zijn sportief, weinig officieel aandoend zeilpak onverstoerbaar het eene sigaretje na het ander opstak. ☞ Maar niet zoodra reed de eerste ruiter de Marathon-poort uit, het veld op, of aller oogen richtten zich op het terrein, dat met groote zorgvuldigheid zoo moeilijk mogelijk was „volgestopt" met barrières en palen, met

OP HET OEFENTERREIN

bruggen en tolboomen. Daar waren struiken om overheen te springen en een watergleuf om in terecht te komen; een hek met spijltjes en een ongenoeglijke Iersche wal. ☒ Numero één, een candidaat uit Noorwegen, had het verre van gemakkelijk. 't Is niet altijd prettig om haantje de voorste te zijn, en het publiek klapte toegeeflijk, toen „Fram,” na zijn berijder zestien strafpunten bezorgd te hebben, het veld weer uitstapte. Markies de los Trujillos bracht het er beter af, de Zwitsersche kapitein de Muralt was zoo edelmoedig om óók zestien fouten te behalen. Het hooge slaghek na de tolboomen bleek een leelijk struikelblok te zijn! ☒ Holland . . . Holland . . . Holland! „Silence!” was er gewaarschuwd door de luidspreekers, en onder doodelijke stilte reed ritmeester Colenbrander binnen. Hetzelfde eerbiedig saluut van gisteren, de viervoeter en arriere . . . toen, watervlug, stoof Gaga op de eerste hindernis af. Helaas! Fortuna had den Nederlanders 's Zaterdags genoeg begunstigd; Colenbrander verliet met acht strafpunten het veld van eer, weliswaar bejubeld door meer dan dertigduizend toeschouwers, maar triest nagestaard door vele landgenooten, die een beteren uitslag hadden verwacht. ☒ Snel werd het programma afgewerkt; sierlijk sprongen de paarden; lichtklikten de hoeven af en toe verraderlijk tegen een paal of botsten dof de paardebenen tegen het hout van den Ierschen wal. Een Pool verliet met een schoone lei het strijdperk, een Spanjaard deed 't hem na, een kwieke Italiaan volgde. ☒ Kapitein Labouchère reed Copain binnen. Extase bij het publiek. Ssst-geroep, dat in het auto-park zelfs waarneembaar was. Labouchère zette aan, sprong, miste. De harten klopten bang, de handen, die chronometers hielden, trilden even. Toen gebeurde het verschrikkelijke. Een enthousiast, welmeenend toeschouwer, wien het stilzwijgen te machtig werd, sprong op, toen de kapitein de moeilijke, hooge stellage naderde, waaraan menigeen al een paar punten te danken had. En onverwacht klonk ook de Duitse luitenant, die in ongelooflijk korten tijd, in een minuut en vijftien seconden alle hindernissen nam en die niet meer dan vier fouten maakte. Daar was de arme Japansche kapitein Yoshida, die deerlijk zijn hoofd bezerde, toen hij op den Ierschen wal over den nek van Kyuzanheenschoot, en die, opgeholpen door welmeenende omstanders zijn recht verspeelde op

een prijs. Hij had de hulp niet mogen accepteren! Daar waren een Amerikaan, die meer dan twee minuten noodig had om het parcours af te werken, en een Belg, die twee dozijn fouten inzamelde, omdat zijn paard ettelijke malen weigerde voor een hindernis. Paarden kunnen onberekenbaar zijn! Of de Argentijnsche heerenruiter in rooden jachtrok óók de schuld gaf aan zijn Silencio, die zijn meester zes en twintig punten bezorgde? Of zou de Zuid-Amerikaan gevoeld hebben, dat zijn rossen en jachten mede schuld had aan die leelijke puntenlijst? ☒ Wie de populairste ruiter was, de held van den dag? Ongetwijfeld ging de algemeene genegenheid uit naar den Franschman Bertran, die op zijn bekend paard „Papillon” aller harten — althans de harten van het zwakke geslacht — veroverde, toen hij als een razende Roeland het veld opstoot, zijn paard eensklaps tot staan bracht om het saluut te brengen, en toen weer in een geweldig tempo erop los joeg. In een minuut en een en twintig seconden was hij zonder kleerscheuren aan den finish. Donderend applaus beloofde den ruiter, die er zeker niet den

mooisten stijl opna

IN DE KONINKLIJKE LOGE

hield, maar die even goed door zijn vriendelijke aanmoedigingen en woordjes aan Papillon's adres als door zijn staaltjes van durf en roekeloosheid elkeen geboeid hield. ☒ „Hij zong tegen zijn paard!” wisten zij, die op de eerste rijen hadden gezeten, later te vertellen. Hetgeen een prestatie op zichzelf beteekent. Want wie ziet er kans om, galopperend en springend, zooveel adem te reserveeren voor een deuntje? ☒ Ieder

gunde hem den prijs; ieder, behalve de „fijnproevers”, die laire . . .” Het ruiter-feest vormde het hoogtepunt van de Olympische Spelen. Tezelfdertijd was het de begrafenis van het Olympisch festijn in de Nederlandsche hoofdstad. De Spelen zijn waardig uitgeluid!

„COPAIN”

„Hup Labbie!” ☒ 't Effect was ontzettend. Copain vloog schichtig in de hem aangeduiderichting, raakte den balk met de voorbenen. Het publiek was razend. En de enthousiaste ruiter-vereerder stond weinige oogenblikken later buiten het Stadion. Zijn vrouw was flauw gevallen . . . ☒ 't Ontbrak dien Zondag niet aan opwindende evenementen. Daar was

in Hongaarsche officieren.

„JURY-LID”

De derde Vergissing

MET oogen, groot van woede en van verontwaardiging, keek Bert, de Akjongen, naar den

man die hem zooveel een klap gegeven had en hij stond juist op het punt aan dien meneer in onvervalscht Amsterdamsch een certificaat van slecht gedrag uit te reiken, toen hij de hand van de dame, die met zijn aanrander het perron had betreden, 'n lichten druk op z'n schouder voelde. Hij draaide zich om en keek die dame aan. Bert zweeg. Als mannen onder elkaar kwesties hebben, dan vech-

ten zij die niet uit in tegenwoordigheid van een vrouw en zeker niet als zij je de gunst verleent haar hand op je schouder te laten rusten. Die vrouw zou — dat zag hij onmiddellijk — in een anderen tijd, heel lang voor den grooten oorlog, een koningin geweest zijn, terwijl het voor de hand lag, dat hij haar dan als de meest toegewijde page gediend zou hebben. Hoe dat gebeuren moest, dat wist je precies, als je „Charmian, de Blonde”, het boek met rood-zwartten omslag, dat hij zelf verkocht, (prijs 45 cent) gelezen had. Deze dame kon best Charmian, de Blonde, geweest zijn, want ze was er mooi genoeg voor en wat was ze lief en hoe fijn zag ze er uit! Wat had ze een prachtig haar en wat een oogen! Zoo mooi als de oogen van Janus, zijn konijn. Maar het allerliefst was toch haar glimlach, de glimlach, dien zij extra aan hem gegeven had, om het ruwe optreden van haar metgezel wat te verzachten. Omwille van dien glimlach had hij graag mèer verdragen, dan den klap om z'n kop, waarbij zijn pet op den grond gevallen was. Vòordat de lomperd hem dien klap gaf, had hij hem duidelijk gezegd, dat hij hem niet expres de courant van gisteravond in plaats van het ochtendblad had verkocht, maar de man had er alleen een sarcastischen lach voor over gehad. Dat beteekende nu allemaal niets meer, nu zij maar wist, dat het slechts een vergissing geweest was, want zij begreep dat — hij voelde het — en daarom gaf hij haar een glimlach terug, terwijl hij zijn pet oprapte en die afstofte. Van den man nam hij geen notitie meer, doch aan haar wilde hij het nog wel eens uitleggen. „De courant van gisteravond lag toevallig bovenop, dame”, zei hij, waarbij hij z'n best deed zoo keurig mogelijk te spreken, zoodat ze dadelijk zou merken, dat hij niet zomaar een gewone jongen was, „het was een vergissing, begrijpt u? We vergissen ons toch allemaal wel eens, dame. Het spijt me, dat het gebeurd is.” Ze knikte overtuigd. O, zij begreep hem, hij wist het zeker. Als hij haar page was geweest, dan zou hij nu voor haar geknield hebben en dan had hij een kus op haar hand gedrukt. Maar op z'n pet, die hij weer had opgezet, stond „Ako”, zoodat het eenige, wat hij nu doen kon, was, te blijven glimlachen. „Een vergissing? Noem je dat een vergis-

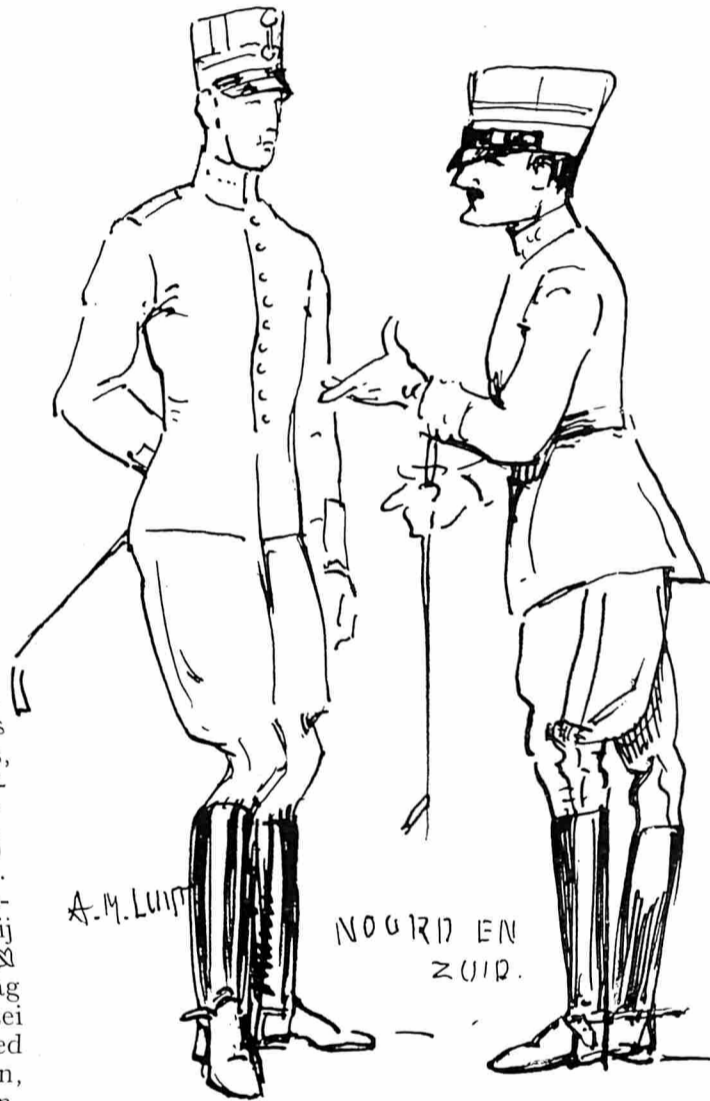
den kom-af was en dan antwoordt je op zoo iets niet. Zij zou dat wel begrijpen. Hij keek haar weer aan en ja hoor, zij knikte. O, die zaak was in orde, dat wist hij zeker. „Het was een courant van gisteravond en niet van verleden week”, zei ze in zijn plaats. „De jongen zegt, dat hij zich vergist heeft en ik geloof hem”. Hij had haar wel kunnen zoenen. Niet omdat zij hem van schuld vrij pleitte, want wát schuld had hij, maar omdat zij zoo lief was en zoo heerlijk rustig en voornaam voor hem opkwam. Ja, vrouwen waren toch prachtige wezens. Alleen begreep je ze maar niet altijd. Want hoe kòn dat nu toch, dat zij dadelijk met dien kerel in èen coupé zou stappen, om met hem op reis te gaan, heelemaal naar Oslo. Had hij al gezien: op haar handkoffertje stond het — Oslo. Hoe kòn dat nu toch? „Ik moet je zeggen, Rulfa”, zei de man weer, terwijl hij zich driftig naar de vrouw omwendde, „dat jij je wel erg druk maakt om dien jongen. Het is maar een Ako”. Rulfa heette ze. Een èchte koninginnenaam. Prachtig klonk het. Alleen een koningin kon ook maar zòo fier glimlachen. Maar nù glimlachte ze niet meer. In haar oogen kwam iets dofs, zooals Janus dat ook wel eens had, als ie moe was. Hij moest haar iets liefs zeggen. Nu, dadelijk. „De klap, dien ik kreeg, deed geen pijn, dame”, vond hij. Ze knikte weer, want ze begreep hem. Ze herhaalde het zelfs: „De klap, dien jij kreeg, deed geen pijn.” Zij begreep hem wel, maar waarom kon hij hàar dan niet begrijpen? Hij snapte er niets meer van. „Instappen!” commandeerde de conducteur. De man deed het onmiddellijk, maar zij kwam nog even naar hem toe. „Ako”, zei ze, terwijl ze aan zijn pet trok, „nu staat ie weer recht, hoor! En denk er nu maar aan, dat het een vergissing was van jou en van meneer en van . . . Och ja, we vergissen ons allemaal wel eens”. „Maar u toch niet gauw”, zei hij met vuur. „Misschien”, zei ze langzaam, „is de derde vergissing het ergst. Maar . . . dat kun jij nog niet begrijpen. Dag Ako, dag kerel”. Hij kon haast niet antwoorden. Wat raar was het nu met 'em. Hij had zich vergist en die meneer had zich vergist en . . . „Dag mevrouw”, zei hij. Het leek, potdorie, of ie nu huilen wou of zoo. Maar als ze het niet prettig vond, waarom, potdorie, ging ze dan met hem mee? Iets had hij haar toch nog graag willen vragen: wat bedoelde zij met de derde vergissing? Hij durfde het echter niet. Hij zag haar voor het venster van haar coupé staan, terwijl de trein langzaam voorbij schoof. De lomperd stond achter haaren op zijn gezicht lag een vette grijns. En die man scheen het recht te hebben haar met zich mee te voeren. Zou ze hem dat recht hebben gegeven, zoo maar? En in-

FRANKRIJK

DUITSCHLAND

A.-M. LUIP

NOORD EN ZUID

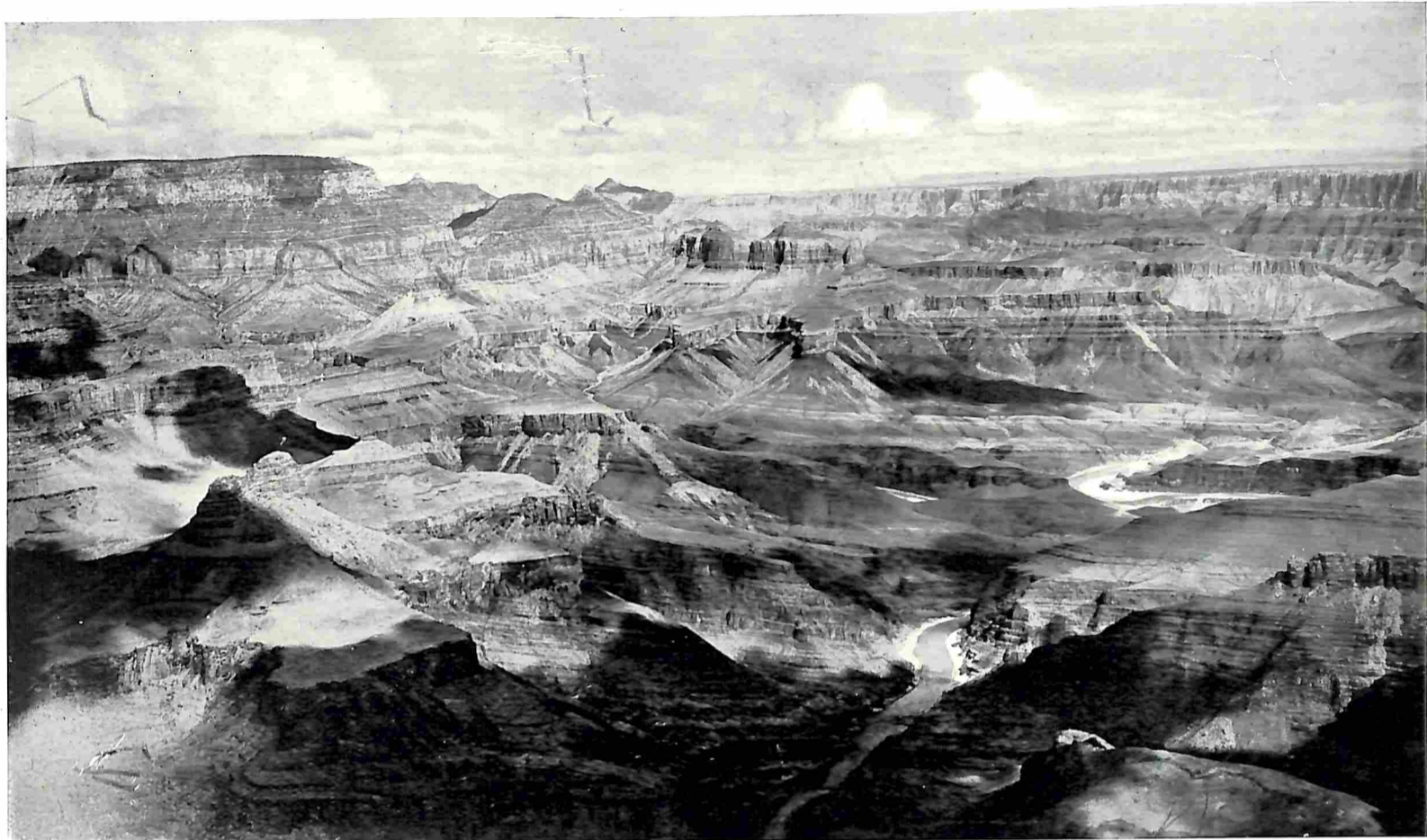

EINE MARKEN

BULGARIJE

eens was het, of er in z'n bol een lichtje te gloeien begon. Hij begreep het — hij begreep ineens alles. Dat'ze aan dien lomperd dat recht gegeven had, zoo maar, dat was nu juist de derde vergissing — de vergissing — die door hàar was begaan. TON RUYGROK

HET GRAND CANYON NATUURMONUMENT IN DEN STAAT ARIZONA (U.S.A.) IN DE DIEPTE DE COLORADO-RIVIER

IN HET RIJK DER STILTE

4) DOOR CHARLES G. D. ROBERTS

HET RINGWAAK HERT

(Vervolg)

DE oude hinde had niet veel respect voor zulke achtervolgers — zoo noodig zou zij zich te weer hebben gesteld en ze met haar vlugge voorpooten hebben bestreden en bovendien wou ze haar jong niet vermoeien. Toen het janken der honden als een zwak geluid uit de verte klonk, draaide zij om in een halven cirkel van zoowat vijftig voet middellijn, liep een eindje terug en legde zich met het jong naast zich neer om het pad te overzien. Tegen dat ze beide goed uitgerust waren, kwamen de honden hijgend langs loopen met den neus op den grond. Zoodra zij voorbij waren, sprongen de twee vluchtelingen op en snelden, zoo vlug zij konden, weg in een andere richting. Na één herhaling van die bekende manoeuvre gaven de honden ontmoedigd het spel gewonnen. Het roode hertje had een goeden truc geleerd, maar had tegelijkertijd geleerd honden te gering te achten. ☼ Dien winter stonden de hinde en haar jong met nog een hinde om zoo te zeggen onder de beschutting van den grooten bok met het breede gewei, die, toen de sneeuw dik begon te worden een zonnige helling uitzocht, waar boschjes dik struikgewas afgewisseld werden met jonge populieren en berken. Daar leidde hij zijn kleine kudde heen en hier sloeg hij zijn winterkwartier op, waarbij hij paden stampte van de eene boomgroep naar de andere en van het eene struikgewas naar het andere, zoodat, zelfs als de sneeuw vier of vijf voet dik lag, de kudde zich vrijelijk kon bewegen naar de verschillende voederplaatsen. De herinnering aan dit alles bleef vast in het geheugen van het jonge hert zitten, ten einde hem in latere winters te stade te komen. ☼ Toen de sneeuw ten slotte verdwenen was en de bergbeekjes vol en met luid geklater voortijlden en de lente met haar frische kleuren en opwekkende geuren bezit had genomen van Ringwaak, ging de kleine kudde uiteen. Eens op een dag, toen het hertje er niet op lette, sloop de oude hinde stillietjes weg en liet haar jaarling alleen. Een paar dagen voelde hij zich erg eenzaam en besteedde hij het grootste deel van zijn tijd aan het zoeken naar zijn moeder. Maar daar hij heel veel zelfvertrouwen bezat, heel groot en sterk was voor zijn leeftijd en vol levensvreugde, vergat hij allengs zijn verdriet en werd hij geheel in beslag genomen door de wildernis-

wereld van Ringwaak met haar genoegens en vermaken, haar spannende avonturen en opwindende ontvluchtelingen. In den herfst werd hij strijdlustig en kreeg nu en dan een aframmeling van volwassen bokken, die hij zoo overmoedig was om in den weg te treden. Maar zijn nederlagen vormden zijn besten leergang en hij nam toe in kracht en fersheid boven zijn jaren. Nadat nog een winter en nog een zomer waren voorbijgegaan, voelde hij zich in staat alle ondergane beledigingen uit te wisschen. Als hij bleef staan om te kijken in den doorschijnenden plas, die ligt in een kom van graniet op de westelijke helling van den Ringwaak, zag hij een weerkaatsing van den geweldigsten bok in dit gebied; en toen de andere bokken zijn uitdaging beantwoordden, werden ze de een na den ander verslagen. Dien winter, toen hij zijn leger inrichtte en paden trapte tusschen de berken en populieren, had hij drie hinden en twee hertjes onder zijn hoede. ☼ Tijdens de twee volgende jaren werd hij in de heele omgeving beroemd. Iedereen had gehoord van den grooten bok, die zich zoo brutaal vertoonde als niemand hem verwachtte, maar zoo sluw kon ontkomen aan de jagers. Van tijd tot tijd zag men hem tusschen het vee in de weide loopen, maar nooit, als er een geweer in de beurt was. Op heel wat velden van rijpend graan liet hij de breede sporen van zijn strooptochten achter, tot mijlen in den omtrek alle woudloopers er van droomden dit prachtige gewei te zullen winnen. ☼ De laatste boerderij naar het Noordwesten, waar de weg neerdaalt in begroeide kommen en weer stijgt naar het dal van de woelige Ottanoonsis behoorde aan een ouden vrijgezel, Ramsay geheeten. Die boerderij scheen het hert met zijn speciale belangstelling te vereeren. Hij hield van Ramsay's boonenveld en van zijn graanveld. Hij hield van zijn lange, zee-groene rijen rapenplanten. Hij hield zelfs van het tuintje voor het keukenraam, waar hij vlug leerde van kool en komkommers te houden en vergeefs trachtte uien en peperkruid lekker te vinden. Steeds werden de bezoeken aan den tuin afgelegd, als Ramsay afwezig was naar den winkel op den viersprong, of tijdens de donkere uren van die nachten, waarin Ramsay vast sliep. De tanige oude boer zwoer wraak te nemen, liep steeds met zijn met hagel geladen ganzeroer rond en verknoeide heel wat dagen met op de loer liggen op den roover, of met het volgen van zijn spoor door de verwarde, geurige herfstboschen van Ringwaak. Ten slotte echter — niettegenstaande zijn verlangen naar wraak even groot bleef — begon de grimmige oude woudlooper-boer een zekeren trots te stellen in de sluwheid van zijn tegenstander. (Wordt vervolgd)